

Matkakertomus

Lapuan Suomi-Viro seuran järjestämästä kulttuurimatkasta Tallinnaan 9.-11.12.2011

Klo 04.15 perjantainaamuna 9.12. Juha Saarikosken ohjaama bussi suuntasi kohti vanhaa 1200-luvun Hansakaupunki Tallinnaa, Euroopan kulttuuripääkaupunkia 2011.

Kaupungin kehitys poikkeaa suomalaisten kaupunkien kehityshistoriasta. Onhan se ollut tanskalaisten, saksalaisten, ruotsalaisten ja venäläisten miehittäjien komentopaikka. Kerrotaan, että Toompeanmäki on Viron kansalliseepoksen Kalevipojan hautakumpu, jolla miehittäjät ovat sitten leikkineet kukkulanvalloittajaa. Se, jonka lippu on liehunut Toompean korkeimmalla, nykyisen parlamenttitalon paikalla, on ollut koko Eestin valtias.

Kuvassa Kalevpoeg, Oskar Kallisin maalaus.

Matkan ohjelmasta ja järjestelyistä vastasivat Lapuan Suomi-Viro seura ja Matka-Saarikoski. Puheenjohtaja Pentti Kangasluoman ollessa estynyt osallistumasta, matkanjohtajana toimi Juha Saarikoski. Toisena kuljettajana oli Veikko Kamila Jurvasta. Penttiä, Juhaa ja Veikkoa on heti kiittäminen onnistuneesta matkasta ja sopivan tiiviistä ohjelmasta. Osallistujia oli 21, joista valtaosa Lapua-Viro-seuran jäseniä. Seuran edustajina olivat mukana sihteeri Jorma Kangasluoma, taloudenhoitaja Reino Lepistö ja hallituksen jäsen Kari Nirha. Seuran jäseniä oli mukana Lapualta, Alajärveltä, Ylistarosta, Ilmajoelta ja Parolasta. Lapuan Taiteilijaseuraa edustivat Sirpa Ulvila ja allekirjoittanut.

Ryhmäkuva Narkissos - patsaalla

Kuva Matti Kojola

Näin alkoi matka Helsingin eteläsatamasta yli myrskyävän meren. Satamasta lähtöön tarvittiin myrskytuulessa hinaajan apua. Merisairautta pelättiin, mutta yllättäen kenenkään ei tarvinnut käydä Vikinglinen reelingin yli vatsaansa tyhjentämässä.

Yöpyminen Viru-Hotellissa, josta aloitimme lauantaiaamuna päivän tutustumalla oppaan johdolla suomalaisten rakentaman Viru-Hotellin historiaan. Mielenkiintoinen oli tutustuminen hotellin neuvostovallan aikaiseen KGB:n kerrokseen, jossa KGB nauhoitti ja kuunteli kaikki ulkolaisten tärkeiden, tai ”epäilyttävien” hotellivieraiden keskustelut; seinille, lamppuihin, lattioihin, saippurasioihin jne asetettujen mikrofonien kautta.

Tärkeät keskustelut välitettiin välittömästi hotelliin asennettujen antennien kautta Moskovaan. Kuvassa opas esittelee KGB:n huonetta (kuva Mauno Vähämäki).

Myös kaikki hotellin yli tuhat työntekijää kerroshoitajista leivänleikkaajiin oli valjastettu urkintapalveluun. Hotellivieraita sai olla korkeintaan 828, jotta valvonta olisi tehokasta. Toisaalta hotelli oli myös virolaisten halutuin työpaikka; saihan siellä vaihdettua purukumia, sukkahousuja ja muuta länsimaalaista muotitavaraa, jota Viron kaupoista ei saanut. Kun hotelli sitten Viron itsenäistyttyä siirtyi suomalaiseen omistukseen, toimintaa tehostettiin, työpaikkojen määrä putosi kahteensataan. Tämä oli Tallinnan työmarkkinoille kova isku, eikä siitä suomalaisia kehuttu.

Matkan pääkohde oli KUMU, uusi modernin taiteen museo. Oppaana toimi tarmokas Aimi Kask. Museo sijaitsee jonkin matkaa vanhasta Tallinnasta itään. Matka sinne kulkee Pietari Suuren perustaman Kadriorgin puiston kautta. Puistossa on myös keisarin Katariina-vaimolle rakennuttama Kadriorgin palatsi, joka on toiminut itsenäisyysajalla myös presidentin linnana. Nykyisin palatsissa on Viron valtion taidemuseo, jossa on eurooppalaista ja venäläistä taidetta 1500-1900 luvuilta.

KUMU nimi tulee sanasta Kunstimuseum. Se on Viron itsenäisyyden ajan suurin rakennushanke, suomalaisen arkkitehdin Pekka Vapaavuoren piirtämä. Hienosti maastoon istutettu museo on huomattavasti Kiasmaamme onnistuneempi ja toimivampi rakennuskompleksi. Museossa on Viron taiteen klassikoiden pysyvä näyttely 1700-luvulta toiseen maailmansotaan, Viron taiteen näyttely 1945 -1991 ja

[nykytaide](#), kirjasto ja Viron taidemuseon päätoimisto. Ehdoton käyntikohde, mieluiten opastettuna.

KUMUn taidesalit 2-4 kerroksissa kuvaavat elävästi Viron kansan kärsimyshistoriaa valloittajien ikeen alla. 1700-luvun saksalaisvaikutteisessa valistuksen ajan taiteessa ja 1800-luvun romantiikan kaudella virolaisten elämää kuvataan ihanteellisina ja kiireettömänä seurusteluna ja kotitaloustöiden harrastamisena, maisteltiin hedelmiä ja viinejä. Totuus oli kaukana tästä. Realismin kaudella 1800-luvun puolesta välistä lukien kuvaukset muuttuivat, viljakuormia ja auroja vedettiin käsivoimin kuraisilla teillä ja pelloilla, vaatteet usein riekaleina, ruokana perunaa, kaalia ja lanttua, orjien katse maahan suunnattuna, isäntiin katsominen oli röyhkeä loukkaus, josta seurasi rangaistus. Suomen taidemuseoista puuttuvat vastaavat tunnelmat ja kuvat, koska maaorjuutta ei koskaan täällä ollut.

Mielenkiintoisia ovat myös varsinaisen modernismin kauden osastot 1900-luvun alusta toiseen maailmansotaan. Impressionistien ja expressionistien saleissa on esillä sekä valoisia, että voimakkaita teoksia. Mainittakoon vain Konrad Mägi, Viron maaseudun maalari. Vaikuttava symbolistien Sali, jossa tuttu yhtäläisyys Gallen-Kallelan kalevalakuvauksiin. Avantkarden, kielletyn taiteen osastolla Ulo Soosterin maalaus "Huuto" kuvaa kansan epätoivoista raivoa pakkovaltaa vastaan.

Neuvostovallan ajan sosialistisen realismin kausi 1945-1991, on, vaikkakin viime vuosina halveksittua taidetta, nousemassa merkittäväksi kuvataiteen haaraksi. Suomen taidemuseoissa ei näitä omakohtaiseksi koettuja saleja ole. Kommunistisen puolueen määräämää ja valvomaa taidetta, jolla osaltaan pyrittiin kasvattamaan yleisneuvostoliittolaista neuvostoihmistä (Homo sovieticus).

Se mikä näissä on positiivista, on usko huomiseen. Se vaan esitettiin noissa oloissa todellisuutta karkeasti vääristellen. Joka tapauksessa yksi mielenkiintoisimmista KUMUn osastoista. Saleissa on esillä myös tuon ajan todellisuutta, pelkoa ja kansan kärsimystä kuvaavia teoksia. Ylimmässä kerroksessa on esillä nykytaidetta. Kuvassa Tony Virven maalaus "Viron nainen".

Se, mikä toisaalta viehätti, mutta myös huvitti, oli tarmokkaan oppaan sarkastinen ja kursailematon esitystapa. Näyttää siltä, että virolaiset yleensäkin esittävät asiat, ainakin osittain, vihjailemalla ja ironisoiden. Näin tekee myös presidentti Toomas Hendrik Ilves tänä syksynä ilmestyneessä kirjassaan "Omalla äänellä".

Taidemuseokäynnin jälkeen osa ryhmästä ehti vielä käydä valtavassa Rocca al Maren (kallio meren rannalla) ostoskeskuksessa Tallinnan länsilaidalla, osan tutustuessa Vanhan kaupungin joulumarkkinoihin.

Päivä päätettiin balettiteatteriin "Rosalinde" suomalaisten arkkitehtien Wivi Lönnin ja Armas Lindgrenin suunnittelemassa Estonia-teatterissa.

Sunnuntaina iltapäivällä oli lähtö takaisin kotiin Eckerö-varustamon laivalla. Sitä ennen osa ryhmästä osallistui jumalanpalvelukseen Johanneksen kirkossa. Toompean mäellä Aleksanteri Nevskin katedraalissa oli ortodoksinen jumalanpalvelus. Vielä ehdittiin ennen laivalle lähtöä tutustua kävelen vanhaan kaupunkiin ja sen joulumarkkinoihin.

Matka oli lyhyestä ajasta huolimatta antoisa, sopivan tiivis ja antoi hyvän kuvan Viron kärsimyshistoriasta mutta myös uuden Viron rakentamisesta ja lujasta uskosta vapaan Viron tulevaisuuteen.

Tekstin kirjoitti
Mauno Vähämäki